

Antifrakcijske koncepcije Josipa Broza u 1928. godini

Osnovana 1919. godine, komunistička organizacija jugoslavenskog proletarijata razvijala se u uvjetima mnogih neriješenih problema društveno-ekonomskog i političkog razvitka prve jugoslavenske državne zajednice. Ekonomski izrazito nerazvijena zemlja, s više od 80% seoskog stanovništva, Kraljevina Srba, Hrvata i Slovenaca teško se uklapa u tokove evropskoga ekonomskog i političkog razvitka.

Stvorena iz težnji velikog dijela južnoslavenskih naroda za vlastitom zajedničkom državnom zajednicom, ali pod diktatom sila pobjednica u prvom svjetskom ratu, Kraljevina SHS pretvara se u državu nacionalne neravnopravnosti i velikosrpskih ambicija. Zajedničko etničko porijeklo najbrojnijih nacija u državi već se u samom početku njena razvitka pokazalo kao neefikasan integracioni faktor. Stoljetna tradicija odijeljenog društveno-ekonomskog i političkog razvitka najbrojnijih jugoslavenskih nacija, koje su se od 1918. našle u sklopu Kraljevine SHS, zahtijevala je drugačija rješenja državnog ujedinjenja i tretmana višenacionalnog sastava zemlje od onih nametnutih 1918. i kasnijih godina. Nacionalno pitanje izbija u prvi plan političke borbe građanskih stranaka jugoslavenske države i prati njen politički razvitak do njena sloma 1941. godine.

Klasno determinirane, građanske stranke gurnule su u zadnji plan svoje političke borbe za vlast socijalno-ekonomske zahtjeve svoje biračke osnove, radnika i seljaka. Tim svojim postupkom oduzele su sebi same i posljednju mogućnost da bilo koja od njih pokuša postati politička snaga općejugoslavenskog značaja. Većina je ostala po svojim političkim zahtjevima nacionalno obojena, a one koje su pokušale da svojim političkim programima daju općejugoslavenski karakter polazile su s pozicija nacionalnog unitarizma i državnog centralizma.

Takvo ponašanje građanskih stranaka u političkoj borbi za vlast u Kraljevini SHS otvaralo je velike mogućnosti političkom djelovanju na jugoslavenskom planu onoj ili onim strankama koje bi mogle da, akceptirajući cjelokupnu problematiku međunacionalnih sukoba u državi u osnove svojih teoretskih programa i praktičkoga političkog djelovanja, prihvate i bitku za realizaciju drugačijih društveno-ekonomskih odnosa od onih koje su nudile građanske stranke. Neispunjeni socijalno-ekonomski zahtjevi biračke baze građanskih stranaka, ugrađeni u drugačije međunacionalne odnose u zemlji, bili su onaj politički kapital koji je već onda mogla iskoristiti radnička klasa jugoslavenskih naroda i narodnosti.

Ima mnogo razloga što se taj proces nije počeo odvijati već u prvim danima djelovanja jedinstvenoga jugoslavenskog radničkog pokreta. Jedan od najvažnijih uzroka svakako je pocijepanost pokreta na nekoliko struja, od

krajnje lijeve, komunističke, do krajnje desne, socijaldemokratske. Kao i u svim ostalim evropskim zemljama toga vremena, ni naš radnički pokret nije mimoišla kriza zbog rascjepa izazvanog osnivanjem III komunističke internacionale, obnovom II internacionale i stvaranjem 2^{1/2} internacionale. Razni pravci ujedinjavanja međunarodnoga sindikalnog pokreta samo su još više produbili idejnu i organizacionu pocijepanost međunarodnoga radničkog pokreta, a od tih procesa nije bio pošteđen ni naš, jugoslavenski. Ipak, ti procesi u međunarodnom radničkom pokretu nisu bitno utjecali na afirmaciju lijevoga, komunističkog, smjera u jugoslavenskim relacijama. On je svojim pobjedama na općinskim i skupštinskim izborima pokazao svoju snagu i utjecaj, što je ukazivalo na postojanje realnih šansi za njegov daljnji prodor u najšire mase radnika i seljaka. Ali, u fazi oseke međunarodne proleterske revolucije dolazi i do naglog pada utjecaja komunističkog dijela jugoslavenskog radničkog pokreta na politički život u zemlji. Taj pad nije bio uzrokovan isključivo pojačanim terorom jugoslavenske buržoazije nad tim dijelom radničkog pokreta već i potpuno neopravdanim očekivanjima dijela našega partijskog vodstva od legalnih formi djelovanja pokreta. Nasilno tjeranje KPJ, SKOJ-a i komunističkog dijela sindikalnog pokreta u ilegalnost otvorilo je proces prvoga istinskog provjeravanja valjanosti osnova teoretskih stavova i praktičke političke djelatnosti našega komunističkog pokreta. Propadanje realnih mogućnosti za podizanje proleterske revolucije u svijetu i kod nas otvorilo je sasvim novi proces u daljnjem razvoju KPJ i međunarodnoga radničkog pokreta. Bez revolucionarne euforije i širokih mogućnosti nesmetanog djelovanja pokreta, bez ikakvih realnih šansi za povezivanje naše revolucije s ruskom i ostalima, naš komunistički pokret morao se sudariti s vlastitim dotadašnjim idejnim i organizacionim razvitkom. Ti promašaji u teoriji i praksi našega komunističkog pokreta nisu bili samo rezultat revolucionarne euforije minulih godina već dijelom i duboko uvjerenje dijela partijskog vodstva. Onaj dio kadrova, koji je u godinama velikoga revolucionarnog optimizma svoja gledanja na probleme jugoslavenskog društva zataškavao u ime jedinstva revolucije i pobjede socijalizma, progovorio je svom snagom, spreman da korigira mnogo toga što objektivno nije odgovaralo jugoslavenskoj stvarnosti ali se prešućivalo u interesu jedinstvene proleterske revolucije jugoslavenskog proletarijata, u koju su onda svi vjerovali. Bili su uvjereni da će proleterska revolucija sve probleme riješiti, pa tako i one vitalne jugoslavenskog društva. Kada su revolucionarne šanse propale, a strategija je međunarodnoga komunističkog pokreta orijentirana na dugu stazu priprema revolucije za neku drugu priliku, KPJ je svoju dugu stazu pripreme revolucije jugoslavenskog proletarijata otpočela ozbiljnom revizijom osnova svojih teoretskih programa i djelomičnom korekcijom svoje praktičke djelatnosti.

Korekcija je počela od nacionalnog pitanja. Bilo je sasvim ispravno da vodstvo našega komunističkog pokreta otpočne diskusiju upravo o tom najvitalnijem pitanju jugoslavenske državne zajednice. Na tom pitanju mnoge su građanske opozicione stranke izgradile veliki politički kapital, toliko utjecajan da se s njim vrlo često uspješno skrivala klasna sadržina buržoaskih političkih programa. Te činjenice nije mogla mimoći KPJ u tadašnjim uvjetima revolucije i svojim objektivnim položajem u jugoslavenskom društvu toga vremena.

Snažan prodor ljevičarskih koncepcija u osnove teoretskih stavova KPJ o nacionalnom pitanju, svojim odjekom u bazi pokreta, ukazao je na svu osjetljivost toga problema u jugoslavenskim uvjetima. Zbog toga je i razumljivo da desničarske koncepcije dra Sime Markovića i njegovih pristaša nisu našle snažniju podršku u bazi pokreta. Upravo u raspravama o nacionalnom pitanju pokazale su se ispravnim tvrdnje da mnogi članovi vodstva našega komunističkog pokreta svoj državni centralizam i nacionalni unitarizam iz 1919—1920. godine nisu propagirali iz stratezijskih i taktičkih razloga pokreta već iz svoga dubokog uvjerenja da su one odraz jugoslavenske stvarnosti. Onaj koji je blizak unitarističkim i centralističkim koncepcijama u komunističkom pokretu jugoslavenskog proletarijata nije daleko, ili je sasna blizu, birokratskim poimanjima organizacionog jedinstva pokreta. Ta tvrdnja pokazala se ispravnom i u događajima koji su pratili razvitak našega komunističkog pokreta do njegovog IV kongresa. Sukobi između pokrajinskih rukovodstava komunističkog dijela sindikalnog pokreta i komunističke sindikalne centrale jasan su primjer poimanja organizacionog jedinstva birokratiziranih kadrova, koji su parolom o jedinstvu jugoslavenskog proletarijata stvarali svoj oblik unitarizma, »klasni proleterski unitarizam«. Negirajući specifičnosti u razvitku pokreta unutar pojedinih nacija i potrebu izgradnje posebne strategije i taktike vezane za te specifičnosti, desničari su i u praksi pokazali, u kojoj mjeri nacionalno pitanje shvaćaju sastavnim dijelom jugoslavenske proleterske revolucije. Jer, nacionalno pitanje može se javiti samo onda ako se u praksi ne tolerira postojanje višenacionalnog sastava neke zemlje. Kako je Kraljevina SHS bila višenacionalna državna zajednica, svaki pristup našega komunističkog pokreta seljačkom, organizacionom, sindikalnom ili bilo kojem drugom pitanju, ukoliko nije respektirao višenacionalni sastav naše zemlje, morao je izazivati sukobe unutar vodstva pokreta. Samo takvim pristupom problemu frakcijskih borbi u KPJ toga vremena može se objasniti tvrdnja da je nacionalno pitanje bilo osnovni razlog pojavi teških idejnih sukoba u vodstvu našega komunističkog pokreta.

Već od donošenja zaključaka III zemaljske konferencije KPJ, rasprave u vodstvu KPJ gube karakteristike idejnih rasprava. Desnica odbija da prihvati programe i akcije pokreta koje je formulirala ljevica. To odbijanje je i posve razumljivo, ako se shvate polazne pozicije jednih i drugih. Strah desnice od organizacionog učvršćivanja pokreta u pojedinim pokrajinama vidljiv je i u njenim potezima na sindikalnom planu. Njena nastojanja da se gotovo sve sindikalne centrale pojedinih saveza prebace u Beograd i da se djelovanje i najmanjih sindikalnih jedinica podredi centralnoj sindikalnoj instanci, rječitio govore u prilog tezi o povezanosti pristupa nacionalnom pitanju s pristupom ostalim problemima razvoja jugoslavenskoga komunističkog pokreta toga vremena. Ni nekoliko intervencija Izvršnog komiteta Komunističke internacionale nije pridonijelo likvidaciji desne frakcije u KPJ. Razloga tome neuspjehu ima mnogo, među njima svakako je i poimanje IKKI da su korijeni frakcijskih borbi u KPJ prvenstveno ličnog karaktera. Svoju razbijačku djelatnost u vodstvu našega komunističkog pokreta desna frakcija završava u 1927. godini, kada dio partij-

skih organizacija Slavonije i Baranje samovoljno izuzima ispod kompetencije Pokrajinskog sekretarijata KPJ za Hrvatsku i Slavoniju i stavlja pod svoju kontrolu.

Na takvo ponašanje desne frakcije dio ljevičarskih snaga u Centralnom komitetu KPJ i pokrajinskim rukovodstvima Hrvatske i Slavonije, Dalmacije, Slovenije i Srbije reagira metodama desnice. Umjesto da se praktičnim djelovanjem u širokoj bazi pokreta afirmira svojim koncepcijama, da pokuša usvojene programe pokreta realizirati u praksi, zatvara se u forume, vezuje za pojedine partijske organizacije i tako pridonosi razbijanju pokreta na dvije zasebne cjeline. U takvom frakcijskom radu pokušava naći oslonac u zagrebačkoj partijskoj organizaciji, u to vrijeme jednom od najjačih uporišta KPJ u zemlji. Za svoje metode rada pridobiva većinu Mjesnog komiteta KPJ, SKOJ-a i dio partijskih kadrova na Sveučilištu. U isto vrijeme, desna frakcija svoje akcije usmjerava na partijsku organizaciju Beograda i još nekih gradova, produbljavajući organizacioni rascjep jedinstvenoga jugoslavenskog komunističkog pokreta. Kada je potkraj 1927. godine, bez konzultacije članstva, krajnje lijeva grupacija u vodstvu KPJ isključila desnicu iz CK KPJ i sjedište CK preselila u Zagreb, postalo je očito da se javljaju dva centra pokreta s istim ambicijama, Beograd i Zagreb. Jednima i drugima partijske organizacije tih gradova imale su poslužiti u afirmaciji njihovih kadrova i njihovih metoda rada.

Tako je potkraj 1927. godine frakcijska borba između desnice i dijela ljevice dovela do rascjepa pokreta. Bez jačeg oslonca u bazi, usko začahureni u svojim zatvorenim krugovima, od kojih je svaki smatrao da ima pravo, udaljeni od partijskog članstva, kojega i tako nije bilo mnogo, doveli su cjelokupan komunistički pokret naših naroda na rub rascjepa. Dva dijametralno suprotna pravca u pristupu rješavanju osnovnih teoretskih stavova KPJ završila su svoj put borbe u rascjepu. Dijelovi ljevice suprotstavili su se unitarizmu i centralizmu separatizmom.

Na zahtjev jednih i drugih, IKKI donosi oko sredine 1927. godine odluku o sazivu savjetovanja s predstavnicima jedne i druge frakcije. U borbi za delegate na tome savjetovanju, odvijala se daljnja bitka između desne frakcije i krajnje lijevih kadrova ljevice. U tome duhu imala se odvijati i Osmi mjesna konferencija zagrebačke organizacije KPJ.

Pred saziv Osmo mjesne konferencije zagrebačkih komunista, ta partijska organizacija imala je 16 ćelija po poduzećima, četiri ćelije zanatskog proletarijata i dvije ulične grupe. Članova KPJ bilo je 134, a 89 simpatizera bilo je raspoređeno u 18 grupa. Cjelokupna organizacija bila je podijeljena na četiri rajonska komiteta KPJ.

Skojevska organizacija grada pred Osmu mjesnu partijsku konferenciju brojala je oko 70 članova. Među najjače skojevske ćelije ubrajale su se one u Tvornici ulja i Radionici državnih željeznica. Bilo je i nekoliko uličnih ćelija i jedna naučnička bez stalnog mjesta djelovanja. Poput partijske organizacije grada i skojevska je bila podijeljena na četiri rajonska komiteta.

KPJ i SKOJ imali su jak utjecaj i na Zagrebačkom sveučilištu, koje je u organizacionom smislu bilo neposredno pod rukovodstvom pokrajinskoga partijskog i skojevskog sekretarijata.

Tako brojčano jaka i utjecajna partijska i skojevska organizacija bila je posebno zanimljiva za nosioce desne frakcije i ultraljevičarske frakcionaske grupe. Tradicionalno lijevo orijentirana u periodu borbe za realizaciju lenjinskih principa u osnovama teoretskih stavova i praktičnoj političkoj djelatnosti pokreta, zagrebačka partijska organizacija bila je i najjače uporište ultralijeve frakcionaske grupe u CK KPJ. Ta je grupa najčvršći oslonac našla u dijelu MK KPJ i MK SKOJ-a u Zagrebu, te u dijelu partijskog i skojevskog vodstva na Zagrebačkom sveučilištu. Partijske i skojevske organizacije u radnim organizacijama u privredi u većini nisu bile angažirane na provođenju frakcionaske linije ultraljevice. Za te događaje vrlo je karakteristična i pojava antifrakcijskog raspoloženja vodstva revolucionarnih sindikata Hrvatske i Slavonije, iz čijih redova se malo koji član priključio ultralijeve skretanjima. Treba istaći da desna frakcija u vodstvu KPJ i revolucionarnih sindikata na zagrebačku partijsku organizaciju nije uopće mogla računati. Upravo iz navedenih razloga, za antifrakcijske snage u zagrebačkoj partijskoj organizaciji 1928. godine najveći problem postalo je djelovanje ultraljevice. S obzirom na raspored snaga u toj organizaciji razumljiva je pojava antifrakcijskih snaga upravo u redovima istaknutih sindikalnih rukovodilaca, onih kadrova koji su u najneposrednijoj praksi provodili osnove teoretskih stavova cjelokupnog pokreta. Polulegalan položaj partijskih sindikata objektivno je i KPJ i SKOJ-u davao najveće šanse za provođenje njihove političke borbe. Zbog toga su se frakcijske borbe u redovima centralnih vodstava KPJ i revolucionarnih sindikata najdirektnije i najnegativnije odrazile upravo na bazu pokreta, paralizirajući njene akcije i stvarajući dileme ondje gdje ih uopće nije trebalo biti. Zato je upravo iz redova sindikalnih rukovodilaca Hrvatske i Slavonije došlo do najjačeg otpora ultraljevici, ne zanemarujući ni jednog trenutka i opasnost koja je dolazila od desne frakcije.

Među istaknutim sindikalnim rukovodiocima Hrvatske i Slavonije u to vrijeme bio je i Josip Broz, sekretar Pokrajinskog izvršnog odbora Saveza radnika metalske industrije i obrta Hrvatske i Slavonije i neko vrijeme sekretar Pokrajinskog izvršnog odbora Saveza radnika šivačke industrije i obrta Hrvatske i Slavonije. Upravo u toku 1927. godine dolazi do uspona Josipa Broza u redove najistaknutijih komunista naše zemlje da bi u 1928. godini otpočeo njegov uspon u vrh vodstva jugoslavenskoga komunističkog pokreta.

Josip Broz, najistaknutije ime jugoslavenskih komunista, svoju političku karijeru otpočeo je u Zagrebu. Potkraj 1927. kooptiran je za organizacionog sekretara MK KPJ, ali je i dalje obavljao i vrlo značajne poslove u Mjesnom sindikalnom vijeću i u rukovodstvu Pokrajinskoga radničkog sindikalnog vijeća za Hrvatsku i Slavoniju. Tradicionalno lijevo orijentiran u raspravama s desnom frakcijom, Josip Broz odbija da podrži pretvaranje zagrebačke partijske organizacije u centar ultralijeve skretanja i zbog toga dolazi u sukob s većinom u MK KPJ. Svoju borbu za likvidaciju ultraljevice u MK KPJ naročito pojačava potkraj 1927. i na početku 1928. godine, kad se pripremao saziv Osme mjesne konferencije zagrebačkih komunista. Njegova borba za likvidaciju ultraljevice nije bila ni laka ni jednostavna. Mnogi su ga smatrali likvidatorom ljevičarskih koncepcija u osnovama teoretskih stavova KPJ i cjelokupnoga dotadašnjeg vodstva našega komunističkog pokreta. Ali se on nije dao smesti.

Uporno je obilazio partijske izborne sastanke, dokazivao štetnost frakcijskih borbi i objašnjavao suštinu sukoba između ultraljevice i desnice. Pripremio je i poseban referat o stanju u zagrebačkoj partijskoj organizaciji, koji se svojim pristupom problemima te organizacije bitno razlikovao od službenog izvještaja MK KPJ.

Tako oboružan izdržao je 9-satnu raspravu na Osmoj mjesnoj konferenciji zagrebačke organizacije KPJ, u noći između 25. i 26. veljače 1928. godine. Neki dijelovi njegovog koreferata i znamenite »Direktive zagrebačkom delegatu za savjetovanje« vjerno odražavaju gledanje Josipa Broza na problem frakcijskih borbi u vodstvu našega komunističkog pokreta do 1928. godine.

Prisutnim članovima MK KPJ Josip Broz je imao snage predbaciti sektaški pristup osnovama teoretskih stavova pokreta. Prema njegovim riječima, većina MK KPJ, »usvajajući pravilne odluke K. I., III Kongresa K. P. J. i svih plenuma CK. K. P. J. o suzbijanju frakcija, sektaštva i koterijaštva unutar Partije«, upravo ta većina koja je za sebe tvrdila da se bori protiv desne frakcije i njena djelovanja, »cijelim svojim radom kao i samim svojim predlogom izvještaja ovoj Mj. Konferenciji dokazala je, da te odluke ili nije razumjela ili nije htjela da ih sprovodi«. ¹ Kako se, prema mišljenju Josipa Broza, može likvidirati teško stanje KPJ? »Frakcionaštvo, sektaštvo i koterijaštvo suzbija se«, istakao je organizacioni sekretar MK KPJ, »samo praktičnim radom u masama, povezivanjem naše Partije sa širokim masama industrijskih radnika i podizanjem ideološkog nivoa partijskog članstva.« ² To je, prema mišljenju Josipa Broza, bio jedini način da se suzbiju sve frakcionaške i razbijačke tendencije u pokretu, da se očuva njegovo jedinstvo i idejna čistoća. Komunistička partija koja djeluje u neposrednoj bazi, čvrsto vezana za industrijski proletarijat, ne može doći u situaciju da brani svoje organizaciono jedinstvo i da se razbija kriticom partijskog vodstva.

Ocjenjujući štetan rad desne frakcije u vodstvu našega komunističkog pokreta, Osmo mjesna konferencija zagrebačkih komunista, a pod utjecajem Josipa Broza, donijela je i vrlo jasne ocjene njena rada. Ta centralistička i unitaristička tendencija u vodstvu našega pokreta optužena je za »pokušaj da nacionalnu borbu prenese u sindikalni pokret«. ³ Pokušaj je bio izveden tako »što su opravdane zahtjeve i kritiku Zagrebačkih sindikata nad nepravilnim radom C. R. S. V. J. (Centralno radničko sindikalno vijeće Jugoslavije, centralna sindikalna instanca partijskih sindikata, prim. G. V.) nastojali da pred Srpskim radništvom prikažu kao nacionalnu borbu«. Odbacujući takve optužbe sindikalne birokracije, koja je upravo pomoću klasnog unitarizma nastojala svu vlast u pokretu staviti pod svoju kontrolu, a pokušaje provođenja principa demokratskog centralizma krsila nacionalizmom i separatizmom, Josip Broz i njegove pristaše već su tada udarili temelje ispravnom poimanju odnosa nacionalne borbe i kla-

¹ Izvještaj Mjesnog Partijskog Komiteta o radu za period od januara 1927. do februara 1928. Koreferat. Arhiv radničkog pokreta Jugoslavije (dalje: ARPJ), Mikrofilm (dalje: MF) 107/427, Snimka (dalje: SN) 182—183.

² Isto, MF 107/427, SN 183.

³ Direktive delegad(tu) Zagreb.(ačkc) organizacije za savjetovanje. ARPJ, MF 46/256, SN 209.

snih zahtjeva pokreta. Optužujući desne frakcionaše da im je osnovni cilj bio »da se u svome radu oslobode svakog upliva partije, šta više da se stave iznad Partije«, Konferencija je otvoreno okrivila desnu frakciju za oportunističko djelovanje.

Posebno je zanimljiva ocjena koju je Konferencija dala o djelovanju »grupe ljevice«. Za nju je rečeno da je još od ožujka 1927. godine imala većinu u CK KPJ, da je posebno ojačala od III kongresa KPJ ali »da ona i pored svoje želje da brani ispravnu liniju partije i pored toga što je ona tu liniju zastupala na svim plenumima C. K.«, ipak u svome praktičnom radu nije pridonijela razvitku ispravne linije u KPJ. U svojoj borbi s desnim skretanjima u KPJ ultraljevica je pokazala da »potcjenjuje rad u masama«. ⁴ Ta grupa, »namjesto da svoju borbu za ispravnu polit. liniju prenese u mase, u part. članstvo, ona se ograničila na borbu u vrhovima«. Ta borba u vrhovima i među vrhovima pokreta odvela ih je u frakcionastvo. Umjesto da borbu »protiv frakcionastva, sektaštva i koterijaštva, i oportunizma« vode u širokim masama, »oni su se ograničili na borbu u vrhovima, oni svoje greške brane oportunizmom drugih i na koncu dolaze do toga da sami organizuju frakciju«. Zbog takve svoje djelatnosti partijska ljevica izgubila je autoritet koji je stekla u prvim bitkama protiv desne frakcije. Time je ujedno i Partija izgubila svoj autoritet, jer se »frakcijske borbe prenose iz vrhova u niže instance a to izaziva demoralizaciju partijskog i sindikalnog članstva [...]«.

Odluke Osmе mjesne konferencije zagrebačkih komunista imale su velikog odjeka u Komunističkoj internacionali i utjecale na cjelokupan daljnji razvitak našega komunističkog pokreta. Konferencija je smijenila gotovo ukupan sastav starog MK KPJ, a za novoga političkog sekretara zagrebačke partijske organizacije izabran je Josip Broz. Tim izborom zagrebački proletarijat odao je priznanje Josipu Brozu za njegov dotadašnji antifrakcijski rad, a ujedno pokazao i svoju čvrstu odlučnost da ne dozvoli pretvaranje zagrebačke partijske organizacije u centar ultralijeve frakcijske akcije. Osmа mjesna konferencija zagrebačkih komunista bila je prva velika politička afirmacija Josipa Broza u redovima KPJ i njegov prvi veliki doprinos očuvanju jedinstva komunističkog pokreta jugoslavenskih naroda i narodnosti. Prvi ali ne i posljednji put. Revolucionar njegova iskustva dao je golem doprinos daljnjem raščišćavanju stavova KPJ o nacionalnim i socijalno-ekonomskim zadacima njene proleterke revolucije.

---

⁴ Isto, MF 46/256, SN 210.

SUMMARY

ANTI-FRACTION CONCEPTIONS OF JOSIP BROZ in 1928

The author analyses rather concisely one important moment in life and revolutionary work of Josip Broz. The central point is laid on bringing out the basic characteristics of Tito's ideas in his standing up against streams of fractionizing existing inside the Communist Party of Yugoslavia (CPY) which were leading CPY towards decline because of constant disagreement on a number of essential programatic problems. The decisive fight was fought at the Eighth Conference of the Organization of CPY, held in town of Zagreb in February 1928 — Tito was then elected the new political secretary of the Zagreb Party Organization. This election represented the acknowledgement of Zagreb proletariat for Tito's anti-fraction work as well as their strong decision not to permit the Zagreb Party Organization turn into the centre for ultra left actions of fractionizing. The Eighth Local Conference of Zagreb communists was the first great political affirmation of Josip Broz in the lines of CPY and his first important contribution to guarding the entity of communist movement of Yugoslav people.